

คู่มือการปฏิบัติงาน
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล เลขที่ ๑ ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๗๐-๘๘, ๐ ๒๒๘๐ ๗๑๗๑, โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๔๓๕๘

www.publicconsultation.opm.go.th E-mail : rubfung@1111.go.th

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คู่มือการปฏิบัติงาน
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จัดทำโดย
ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๕

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบโครงการต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนทราบ และจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีด้วยก็ได้ โดยหากโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยเสมอ ทั้งนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชน มีความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนด้วย

การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยคำนึงถึงการให้ข้อมูลโครงการของรัฐแก่ประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความเดือดร้อนเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการของรัฐได้

ดังนั้น เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย และสามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือและการยอมรับจากประชาชน ศูนย์บริการประชาชนจึงจัดพิมพ์คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ฉบับนี้ขึ้น โดยครั้งนี้เป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๕ เพิ่มเติมอีกจำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่มพร้อมแผ่นซีดี เพื่อให้เพียงพอต่อการเผยแพร่แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและความต้องการของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่ถูกต้องและช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตุลาคม ๒๕๕๒

คำนำ

รัฐบาลได้มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยคำนึงถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นของประชาชน สะดวกและหลากหลายวิธีมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมในโครงการของรัฐได้อย่างกว้างขวาง จึงได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ไว้เป็นหลักเกณฑ์ และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมถึงเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และโครงการของรัฐสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ เกิดผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๘ เป็นต้นมา ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติอยู่หลายประการ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่มีโครงการของรัฐก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีด้วยก็ได้ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ศูนย์บริการประชาชนจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ฉบับนี้ขึ้น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และช่วยให้หน่วยงานของรัฐมีความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สารบัญ

บทที่ ๑	ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘	๗
บทที่ ๒	การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐ	๑๑
บทที่ ๓	สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๕
๓.๑	ขอบเขตของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘	๑๖
๓.๑.๑	โครงการของรัฐ	๑๖
๓.๑.๒	หน่วยงานของรัฐ	๑๗
๓.๑.๓	ผู้มีส่วนได้เสีย	๑๗
๓.๑.๔	รัฐมนตรี	๑๗
๓.๒	หน้าที่และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๑๘
๓.๒.๑	ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ	๑๘
๓.๒.๒	ข้อมูลโครงการของรัฐที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชน	๑๘
๓.๒.๓	โครงการของรัฐที่ต้องเผยแพร่ข้อมูล	๑๘
๓.๒.๔	วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ข้อมูล	๑๙
๓.๒.๕	วิธีการเผยแพร่ข้อมูล	๑๙
๓.๒.๖	กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็น	๑๙
๓.๒.๗	วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็น	๒๐
๓.๒.๘	วิธีการที่รัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๒๐
๓.๒.๙	การประกาศเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๒๑
๓.๒.๑๐	การดำเนินการหลังการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๒๑
๓.๒.๑๑	ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๒๒
๓.๒.๑๒	ข้อยกเว้นของระเบียบฉบับนี้	๒๒
๓.๒.๑๓	ขั้นตอนและกระบวนการเผยแพร่ข้อมูล และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘	๒๔

บทที่ ๔	บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี _____	๒๕
	๔.๑ บทบาทของหน่วยงานของรัฐ _____	๒๘
	๔.๒ บทบาทและสิทธิของประชาชน _____	๒๘
บทที่ ๕	การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน _____ (www.publicconsultation.opm.go.th)	๓๑
บทที่ ๖	คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน _____	๓๓
บทที่ ๗	การมีส่วนร่วมของประชาชน _____	๓๗
	๗.๑ ความหมาย _____	๓๘
	๗.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน _____	๓๘
	๗.๓ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน _____	๓๘
	๗.๔ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม _____	๓๘
	๗.๕ เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน _____	๔๐
บทที่ ๘	ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน _____ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๗

ภาคผนวก

๑.	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน _____ พ.ศ. ๒๕๔๘	๕๑
๒.	กรณีตัวอย่างการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนฉบับนี้ _____	๕๗
๓.	ข้อซักถามเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ _____	๖๑
๔.	กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ _____	๖๘
๕.	กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ _____	๖๙
๖.	โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำ _____ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	๗๐

บทที่ ๑

ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

บทที่ ๑

ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๙ รับรองว่าประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องนั้น ซึ่งต่อมา ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ในขณะนั้นได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ เพื่อใช้บังคับในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติยังไม่ผ่านรัฐสภา

ต่อมานายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ทั้งนี้มีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติและดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสาระสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นการปกครอง "โดยประชาชนเพื่อประชาชน" โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะทำให้ฝ่ายบริหารได้รับข้อมูล หรือความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าออกรับฟังเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินการอย่างไรกับเรื่องที่น่าออกรับฟังนั้น และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและเพียงพอในการป้องกันหรือเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบดังกล่าวจำกัดเพียงวิธีประชาพิจารณ์ (public hearing) เพียงอย่างเดียวซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับบางสถานการณ์เท่านั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงได้เกิดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น

บทที่ ๒

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐ

บทที่ ๒

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐ

๒.๑ หน่วยงานของรัฐจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒.๒ หน่วยงานของรัฐจะต้องปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ว่าไม่ใช่เป็นภาระของส่วนราชการ แต่เป็นหน้าที่สำคัญอันพึงมีต่อประชาชน

๒.๓ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐอย่างทั่วถึง และมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

๒.๔ หน่วยงานของรัฐจะต้องมีความพร้อมในด้านบุคลากร โดยจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบและทัศนคติที่ดีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๕ หน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการดำเนินโครงการด้วยความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน และการรายงานผลให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนทั่วไป

๒.๖ หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีระบบปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชน และ/หรือการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะในโครงการของรัฐหรือการปฏิบัติราชการที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และควรมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อเผยแพร่และเป็นหลักฐานต่อไป

๒.๗ หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนางานให้บริการสาธารณะบางประเภท หรืองานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๒.๘ หน่วยงานของรัฐควรนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดง
ภาระรับผิดชอบด้วยความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์ เพื่อให้
ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย

บทที่ ๓

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บทที่ ๓

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓.๑ ขอบเขตของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๓.๑.๑ โครงการของรัฐ

กรณีหน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จะต้องเป็นการดำเนินการ "โครงการของรัฐ" (ตามระเบียบฯ ข้อ ๔) ดังนี้

(๑) เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

(๒) เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม เช่น การสร้างเขื่อน, การสร้างถนน เป็นต้น

(๓) หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาต ให้บุคคลอื่นทำ เช่น บริษัท B ได้รับสัมปทานการก่อสร้างสะพานจาก อบต. ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการ เป็นต้น

(๔) เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑. โครงการที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง เช่น โครงการก่อสร้างสถานีกำจัดขยะ, โครงการก่อสร้างถนน, โครงการก่อสร้างคันกั้นน้ำ, โครงการสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น (รายละเอียดดังภาคผนวก ๔.)

๒. โครงการของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เช่น เขื่อนกักเก็บน้ำหรืออ่างน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำน้อยกว่า ๑๕ ตารางกิโลเมตร การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทานน้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ไร่ เป็นต้น (รายละเอียดดังภาคผนวก ๖.)

๓.๑.๒ หน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามระเบียบฯ ข้อ ๔ คือ

- (๑) ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง กรม
- (๒) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ
- (๓) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล
- (๔) หน่วยงานอื่นใดของรัฐ คือ หน่วยงานในฝ่ายบริหารราชการแผ่นดิน และไม่รวมถึงองค์การอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- (๕) รัฐวิสาหกิจ

๓.๑.๓ ผู้มีส่วนได้เสีย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้คำนิยามคำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

๓.๑.๔ รัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคำว่า "รัฐมนตรี" ข้อ ๔ ดังนี้

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๒) นายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรี และส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

๓.๒ หน้าที่และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๑ ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ

ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ คือ ตั้งแต่คิดริเริ่มที่จะดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการให้กับประชาชนทราบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ เช่น การสำรวจความคิดเห็นหรือการประชุมปรึกษาหารือกับคนในชุมชน เป็นต้น (ตามระเบียบฯ ข้อ ๕ วรรคแรก)

๓.๒.๒ ข้อมูลโครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่แก่ประชาชน

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่ประชาชนจะได้รับรู้ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๗) อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (๒) สาระสำคัญของโครงการ
- (๓) ผู้ดำเนินการ
- (๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- (๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- (๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- (๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยา
- (๘) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของเงิน

๓.๒.๓ โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูล ดังนี้

โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบนั้นจะต้องเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม โดยที่หน่วยงานของรัฐอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาตให้บุคคลอื่นทำ เช่น การสร้างถนน หนทาง, การสร้างสะพานลอย, การสร้างเขื่อน เป็นต้น และโครงการนั้นจะต้องเป็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียกับชุมชนท้องถิ่น

๓.๒.๔ วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ข้อมูล

- (๑) เพื่อให้ประชาชนทราบและรับรู้ข้อมูลโครงการของรัฐ
- (๒) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจโครงการของรัฐ
- (๓) เพื่อให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

๓.๒.๕ วิธีการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐแก่ประชาชน

(๑) หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐแก่ประชาชนในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน ซึ่งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ออกให้

(๒) โดยวิธีการเผยแพร่ทางอื่น ๆ ให้เป็นดุลยพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดวิธีการเผยแพร่ ซึ่งควรจะเป็นวิธีการที่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบ และมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน, สถานที่ที่จะก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการนั้น ๆ, ป้ายประกาศของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นหรือเป็นแผ่นพับต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเผยแพร่จะต้องเป็นที่เพียงพอที่คนในชุมชนหรือประชาชนจะเข้าใจและทราบข้อมูลโครงการได้ เป็นต้น

๓.๒.๖ กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ตามระเบียบฯ ข้อ ๕ วรรคแรก) มีดังนี้

(๑) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง

- หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการพิจารณาแล้ว เห็นควรให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

- ผู้มีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเริ่มดำเนินโครงการตามที่มีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ

(๒) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการเสมอ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๕ วรรคสอง) เช่น การสร้างทางรถไฟฟ้า, การสร้างทางด่วน ฯลฯ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการดังกล่าวจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๗ วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

วัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมี ๒ ประการ คือ
(๑) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ
(๒) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมทั้ง
ความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

๓.๒.๘ วิธีการที่รัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชน เป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และโครงการที่หน่วยงานของรัฐเห็นควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น มีวิธีการรับฟังความคิดเห็น โดยสามารถดำเนินการวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดย
 - (๑.๑) การสัมภาษณ์รายบุคคล
 - (๑.๒) การเปิดให้แสดงความคิดเห็น
 - ทางไปรษณีย์
 - ทางโทรศัพท์
 - โทรสาร
 - ระบบเครือข่ายสารสนเทศ
 - ทางอื่นๆ
 - (๑.๓) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
 - (๑.๔) การสนทนากลุ่มย่อย
- (๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำโดย
 - (๒.๑) การประชาพิจารณ์
 - (๒.๒) การอภิปรายสาธารณะ
 - (๒.๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
 - (๒.๔) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - (๒.๕) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๓.๒.๙ การประกาศเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๑) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ต้องประกาศให้ประชาชน ทราบถึง (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง) ดังนี้

- วิธีการรับฟังความคิดเห็น
- ระยะเวลา
- สถานที่
- ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจ

และสามารถแสดงความคิดเห็นได้

(๒) ปิดไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง)

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง) โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

๓.๒.๑๐ การดำเนินการหลังการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๒)

(๑) หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๒) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน ให้ประชาชนทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๑๑ ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ถ้าผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนปรากฏว่า กรณีที่โครงการใด อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและยังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการนั้นต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓)

(๑) กำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

(๒) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐและสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

๓.๒.๑๒ ข้อยกเว้นของระเบียบฉบับนี้

ระเบียบฯ นี้ไม่มีผลใช้บังคับในกรณีนี้

(๑) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๔) เช่น

(๑.๑) โครงการที่ดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผัง จัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง (ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗)

(๑.๒) โครงการที่ดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายเพื่อให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น (ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘)

(๑.๓) โครงการที่ดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลงเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางผังจัดรูปที่ดินเสียใหม่ (ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๗)

(๑.๔) โครงการที่กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัยหรือป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชน หรือกิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ (ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑)

(๑.๕) โครงการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงานตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับโครงการหรือกิจการแต่ละประเภท แต่ละขนาดด้วย (ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งเข้าช้อยกเว้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๔ (๑) ทำให้โครงการดังกล่าว ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก ๖)

(๒) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปก่อนวันที่ระเบียบฯ นี้มีผลบังคับใช้ คือ โครงการที่เริ่มดำเนินโครงการไปก่อนวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๘

บทที่ ๔

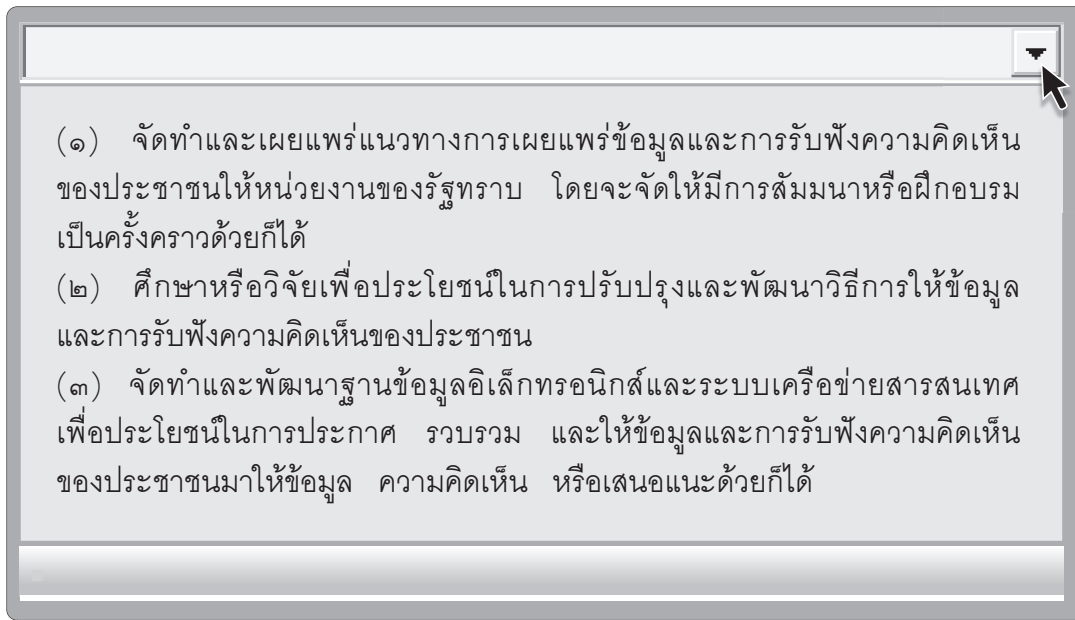
บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

บทที่ ๔

บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบฯ นี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่ ดังนี้

เว็บไซต์

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลโครงการของรัฐและข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชนที่เว็บไซต์

<http://www.publicconsultation.opm.go.th>

๔.๑ บทบาทของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐ อันได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑ จะต้องใช้ดุลยพินิจว่า โครงการของรัฐนั้นมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง/รุนแรง และมีความจำเป็นหรือไม่จำเป็นว่าโครงการของรัฐนั้น จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่

๔.๑.๒ จะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เช่น ก่อนการสร้างถนนหนทาง หรือก่อนที่จะสร้างสะพานลอย ฯลฯ หน่วยงานนั้นจะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูล และดำเนินการรับฟังความคิดเห็น โดยมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งความเดือดร้อน หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน

๔.๑.๓ กรณีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศรายละเอียดของการรับฟัง ได้แก่ วิธีการรับฟัง ระยะเวลา สถานที่ และรายละเอียดอื่นที่เพียงพอต่อประชาชน

(๒) สรุปผลการรับฟัง

(๓) ประกาศมาตรการป้องกัน แก้ไขหรือเยียวยา

๔.๑.๔ ต้องรับอุทธรณ์ของผู้มีส่วนได้เสีย กรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นอุทธรณ์

๔.๒ บทบาทและสิทธิของประชาชน

ก่อนการดำเนินการโครงการของรัฐประชาชนมีบทบาทที่สำคัญตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ฉบับนี้ คือ

๔.๒.๑ ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลโครงการ โดยสามารถดูข้อมูลดังกล่าวได้จากระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี <http://www.publicconsultation.opm.go.th> หรือสถานที่ที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการนั้น หรือสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ เมื่อรับรู้โครงการของรัฐแล้ว ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลโครงการของรัฐ

๔.๒.๒ ก่อนการดำเนินโครงการของรัฐ ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และนำเสนอความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการของรัฐ

๔.๒.๓ กรณีโครงการของรัฐไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย อันหมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินโครงการของรัฐ สามารถร้องขอต่อผู้มีอำนาจสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ดังนี้

- (๑) โครงการของราชการส่วนกลาง ร้องขอต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
- (๒) โครงการของราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๓) โครงการของราชการกรุงเทพมหานคร ร้องขอต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๔.๒.๔ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะฟ้องศาลปกครองได้ กรณีที่

- (๑) หน่วยงานของรัฐไม่เผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ ถือว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ
- (๒) กรณีมีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐและโครงการดังกล่าวมีผลกระทบรุนแรงแต่ไม่ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งถือว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ

๔.๒.๕ หลังจากการรับฟังความคิดเห็นแล้ว ประชาชนมีสิทธิรับรู้การประกาศสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานและสถานที่ดำเนินโครงการ

บทที่ ๕

การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทที่ ๕

การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ขั้นตอนและวิธีการเผยแพร่ข้อมูลและการประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามระเบียบฯ ข้อ ๗ วรรค ๒ ที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> มีดังนี้

๑. ให้นำหน่วยงานของรัฐขอชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ประจำหน่วยงาน กรณีที่ยังไม่ได้รับสามารถขอได้ที่ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขที่ ๑ ทำเนียบรัฐบาล ดุสิต กรุงเทพฯ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๒ โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๔ และสายด่วนระเบียบรับฟังฯ ๐๘ ๙๕๒๑ ๕๗๐๐

๒. ให้นำหน่วยงานของรัฐลงทะเบียนเข้าใช้งาน (Login) โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ที่ได้รับในหน้าแรกของเว็บไซต์

๓. ให้นำหน่วยงานของรัฐเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ รวมถึงการประกาศข้อมูลรายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ด้วยตนเอง

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐสามารถดาวน์โหลดคู่มือการบันทึกข้อมูลลงในเว็บไซต์ได้ที่เมนู แนวทางการมีส่วนร่วมในส่วนคู่มือการใช้งานระบบภายใน <http://www.publicconsultation.opm.go.th>

บทที่ ๖

คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทที่ ๖

คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบฯ และเพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินโครงการของรัฐและการปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๓ ชุด ดังนี้

๑. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๐๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาดูร อภิชาติบุตร) ซึ่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชน เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุร อภิชาติบุตร) ซึ่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชน เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๔๙/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกิตติ ลิ้มชัยกิจ) ซึ่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชน เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยให้มีอำนาจหน้าที่สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. กำหนดนโยบาย อำนาจการ ประสานงาน เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง

๒. กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐ ในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๔. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๕. ขอให้หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ชี้แจง ให้ข้อมูล หรือจัดส่งเอกสาร ต่อคณะกรรมการ

๖. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

๗. รายงานผลการดำเนินการ ตลอดจนปัญหา/อุปสรรค ต่อนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีเป็นระยะ ๆ

บทที่ ๗

การมีส่วนร่วมของประชาชน

บทที่ ๗

การมีส่วนร่วมของประชาชน

*ผศ.ดร. อรทัย ก๊กผล

๗.๑ ความหมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเอง และถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกันวางแผนงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมกันติดตาม ประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์*

๗.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗.๑.๑ เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดความผูกพัน รู้สึกรัก และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

๗.๑.๒ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ บริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรงกับความต้องการของประชาชน และรับผิดชอบต่อประชาชนมากที่สุด

๗.๑.๓ เพื่อให้มีการตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐทุกชั้นตอน

๗.๓ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ ให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางเลือกและทางเลือก

ระดับที่ ๒ หรือ เพื่อได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ ๓ เข้ามามีบทบาท เพื่อร่วมทำงานกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจกับประชาชนว่า ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะได้รับการพิจารณา

ระดับที่ ๔ สร้างความร่วมมือ เพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหาพัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ ๕ เสริมอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

๗.๔ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม*

๗.๔.๑ เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

๗.๔.๒ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

๗.๔.๓ การสร้างความฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๗.๔.๔ การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๗.๔.๕ การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

๗.๔.๖ ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๗.๔.๗ การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของคนสาธาณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๗.๔.๘ ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*

๗.๔.๙ เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

๗.๔.๑๐ มีประสบการณ์และคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

๗.๔.๑๑ เห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคและสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเองได้

๗.๔.๑๒ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และการบริการที่ดีขึ้น

๗.๔.๑๓ สามารถป้องกันการบริหารการจัดการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่โปร่งใส ไม่ถูกต้อง และไม่เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นได้

*พศ.ดร. อรทัย ก๊กผล อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๗.๕ เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน สิ่งที่จะขาดไม่ได้คือการเลือกเทคนิคที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ผลที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นั่นคือการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการหรือนโยบายที่ภาครัฐกำลังจะจัดขึ้น และได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนในการดำเนินโครงการหรือนโยบายดังกล่าว

เหตุใดจึงต้องมีการใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม

- * เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- * เพื่อรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และภาครัฐมีการ feedback ต่อข้อมูลดังกล่าว (หมายถึงการแจ้งกลับต่อประชาชนว่า ข้อมูลที่ได้รับนั้น ภาครัฐนำไปใช้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นเพราะเหตุใด)
- * เพื่อสร้างเวทีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แสดงความจริงใจและโปร่งใส เพื่อสร้างเวทีสมานฉันท์มีข้อตกลงร่วมมือกันทำงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการจัดทำโครงการ
- * เพื่อเปิดเวทีสาธารณะ

ข้อสังเกตจากเป้าหมายที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม มีได้อยู่ที่ **ตัวเทคนิค** ที่เลือก แต่ขึ้นอยู่กับ **คำถามและวิถีคิด** ที่สำคัญ ๓ ข้อดังต่อไปนี้

๑. คำถามที่ว่า ทำไม เราจึงเลือกเทคนิคหรือเครื่องมือการมีส่วนร่วมอันนั้น
๒. เราจะนำเทคนิคที่เลือกมาใช้ได้อย่างไร
๓. **พฤติกรรม และทัศนคติที่จริงใจ และโปร่งใส** ที่หน่วยงานผู้จัดมีจัดกระบวนการ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นที่ประชาชนมีให้ภาครัฐจะช่วยให้ภาครัฐสามารถจัดทำโครงการได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและยั่งยืน

หลักในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการวางแผนจัดการมีส่วนร่วม ต้องตระหนักในข้อเท็จจริงว่า ประชาชนที่อาจถูกกระทบจากโครงการ/นโยบาย มีหลากหลาย ทั้งขนาดของกลุ่ม

และผลประโยชน์ที่ต่างกันของแต่ละกลุ่ม การใช้วิธีการหรือเทคนิคอย่างเดียวกันเหมือนกันสำหรับทุกกลุ่ม จึงเป็นข้อผิดพลาดอย่างสำคัญ การเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมจึงต้องพิจารณาจากปัจจัยต่อไปนี้

● วัตถุประสงค์ของการใช้

- จะให้มีส่วนร่วมในระดับใด (ให้ข้อมูล, ข้อเท็จจริง, ปรัชญาหรือ, เข้าไปเกี่ยวข้อง, ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ, เสริมสร้างพลังให้ประชาชนตัดสินใจ)
- วัตถุประสงค์ของกระบวนการตัดสินใจแต่ละขั้น (เพื่อกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ, เพื่อรวบรวมข้อมูล, เพื่อกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจ, เพื่อพัฒนาทางเลือก, เพื่อตัดสินใจ)

รูปแบบของกลุ่มเทคนิค

เนื่องจากเทคนิคการมีส่วนร่วมมีหลากหลาย เพื่อให้ผู้ใช้ได้เห็นถึงความแตกต่างในลักษณะของเทคนิค จึงแบ่งกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ กลุ่ม

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน เป็นกลุ่มเทคนิคที่มีการสื่อสารทางเดียว เพื่อต้องการให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ซึ่งอาจเป็นการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อเอกสาร ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำเอกสารข้อเท็จจริง จดหมายข่าว การจัดทำสื่อวีดิทัศน์ หรือศูนย์ข้อมูล นอกจากนี้ กลุ่มเทคนิคนี้ ยังรวมรูปแบบของการสื่อสารกับประชาชนประเภทต่าง ๆ เช่น วิทยุ การแถลงข่าว การสัมมนาวิชาการให้กับสื่อมวลชน การชี้แจงข้อมูลในการประชุมของทางการ เป็นต้น ตัวอย่างเทคนิคเหล่านี้ ได้แก่

- เอกสารข้อเท็จจริง
- จดหมายข่าว
- แผ่นพับ
- โฆษณาทางสื่อ
- รายงานการศึกษา
- การจัดทำวีดิทัศน์
- การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
- การแถลงข่าว
- เวทีนำเสนอข้อมูล
- การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง

- การกระจายข่าวชุมชน
- ทักษะศึกษา/การเยี่ยมชมโครงการ
- การนำเสนอ
- การชี้แจงให้ประชาชนในการประชุมของทางราชการ
- คำประกาศชี้แจงของราชการ
- การให้ข้อมูลทางเว็บไซต์
- การจัดนิทรรศการ
- การตั้งทีมออกไปรณรงค์ในพื้นที่

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมที่เน้นการรับฟังความคิดเห็น หลายเทคนิคในกลุ่มนี้เป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นได้ แต่จุดเน้น หรือวัตถุประสงค์หลักของเทคนิคอยู่ที่การได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคล ที่ผู้สัมภาษณ์ควรพูดคุยให้ข้อมูลหรือการจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น ตัวอย่างของเทคนิคกลุ่มนี้ ได้แก่

- การสัมภาษณ์รายบุคคล
- การสนทนากลุ่มย่อย
- การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์
- การสำรวจความคิดเห็น
- สายด่วนสายตรง
- ประชาพิจารณ์
- การเยี่ยมชมโครงการเพื่อให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากประชาชน
- การจัดหาวิทยากรกระบวนการ
- เวทีเสวนาประชาชน
- ทำแบบสอบถาม
- จัดทำแบบฟอร์มการแสดงความคิดเห็น

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบที่เป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาของเทคนิคอย่างชัดเจน จึงเป็นกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง ตัวอย่างเทคนิค ได้แก่

- เวทีสาธารณะ
- เวทีผู้มีส่วนได้เสีย

- การประชุมระดมสมอง
- การพบปะแบบไม่เป็นทางการ
- การประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผน
- การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- คณะที่ปรึกษา
- ฟอรัมแผนภูมิภาค
- การจัดทำแผนที่ความคิดและสร้างอนาคตร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า เทคนิคกลุ่มนี้ แต่ละเทคนิคมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เวทีสาธารณะเหมาะสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนจำนวนมาก ส่วนการพบปะแบบไม่เป็นทางการมีความเป็นกันเอง และสามารถพูดคุยแบบเป็นส่วนตัว ขณะที่เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบคณะที่ปรึกษา (Advisory group) มีความเป็นทางการและจำกัดบุคคลเข้าร่วมเฉพาะตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้ง หากแต่มีความต่อเนื่องมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการจัดเป็นครั้งคราว

ข้อสังเกตในการใช้กลุ่มเทคนิค

๑. กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมทั้ง ๓ กลุ่มมีความต่อเนื่องกัน การให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติจะถูกนำมาใช้ในเกือบทุกขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ขั้นตอนการปรึกษาหารือ, การเข้าไปเกี่ยวข้อง, การร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ, เสริมอำนาจให้ประชาชน เนื่องจากการจะให้ประชาชนให้ความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจได้นั้น จำเป็นต้องให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือเทคนิคเวทีนำเสนอข้อมูล (Briefing) อันเป็นเทคนิคการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการให้แก่สื่อมวลชนและกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับโครงการ หรือการเปลี่ยนแปลงในโครงการอย่างละเอียด สามารถนำมาใช้กับทุกระดับการมีส่วนร่วม

๒. การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแต่ละครั้ง สามารถใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมมากกว่าหนึ่งเทคนิค เพื่อให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เวทีสาธารณะหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจจัดร่วมกับ Open House และขณะเดียวกันก็อาจมีมุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอยู่ในงาน

หลักในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม

ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม สิ่งที่ต้องพิจารณาก็คือ จะเลือกใช้เทคนิคอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีข้อสังเกตสำหรับการพิจารณา ดังนี้

✓ เทคนิคที่เลือก เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่แถลงไว้หรือไม่ เช่น เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และทั่วถึง

✓ หน่วยงานมีทรัพยากรพอเพียงที่จะใช้ในการทำเทคนิคนี้หรือไม่

✓ ถ้าใช้เทคนิคดังกล่าว จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังถูกต้องหรือเปล่า

✓ มีเวลาเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ในการใช้เทคนิคนี้ เช่น ถ้าเลือกทำการให้ข้อมูลทางเว็บไซต์ แต่มีเวลาในการจัดทำเพียง ๑ อาทิตย์ อาจไม่เพียงพอ

✓ หน่วยงานมีเครื่องมือและบุคลากรเพียงพอจะใช้เทคนิคนี้หรือไม่

✓ มีบุคลากรที่มีทักษะในเทคนิคนี้หรือไม่ หรือหน่วยงานต้องอาศัยการสนับสนุนจากภายนอก

✓ เทคนิคนี้เองอย่างเดียวจะทำให้ประชาชนพอใจหรือไม่ หรือต้องทำร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ (เช่น ให้จัดประชาพิจารณ์เพียงอย่างเดียว และครั้งเดียว อาจไม่เพียงพอ อาจต้องออกไปชี้แจงกับผู้นำชาวบ้านอีกหลายครั้ง)

✓ การใช้เทคนิคนี้จะส่งผลให้ การมีส่วนร่วมที่จัดไป กลายเป็น inputs ที่ผู้ตัดสินใจต้องการ และสามารถนำไปใช้ได้ไหม

✓ ในอดีตเคยใช้เทคนิคนี้มาแล้ว และประสบความสำเร็จกับกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือเปล่า

✓ มีสถานการณ์พิเศษอะไรที่อาจกระทบกับการใช้เทคนิคนี้หรือไม่ เช่น มีความขัดแย้งในลักษณะเผชิญหน้า อาจไม่เหมาะสมกับการใช้เทคนิคประชาพิจารณ์ ที่เป็นทางการ และทำให้สองฝ่ายเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน

โดยสรุป มีข้อที่ควรต้องพิจารณาเป็นพิเศษในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม ดังนี้

- เทคนิคนั้นเหมาะสมกับกลุ่มประชาชนผู้เข้าร่วม
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับลักษณะของโครงการที่จะจัดทำ
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับศักยภาพและทรัพยากรของทีมที่จัด
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับช่วงเวลาที่จัด

ระดับการมีส่วนร่วมกับเทคนิคที่นำมาใช้

จากเทคนิคการมีส่วนร่วม ที่ได้กล่าวไปข้างต้น สามารถนำไปใช้กับระดับการมีส่วนร่วม ทั้ง ๕ ขั้นตอนได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (โปรดดูตารางการใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม)

วัตถุประสงค์	สิ่งที่เราจะทำ	เทคนิคที่ใช้
ให้ข้อมูล (inform)	ให้ประชาชนตระหนัก และให้ความรู้แก่ประชาชน	โฆษณาทางสื่อ/ตั้งตู้แจกข้อมูลข่าวสาร/แผ่นพับ/จัดทำวีดิทัศน์/จัดนิทรรศการ/ให้ข้อมูลทางเว็บไซต์/ตั้งทีมออกไปรณรงค์ในพื้นที่/เปิดศูนย์ข้อมูลข่าวสาร/เอกสารข้อเท็จจริง/จดหมายข่าว/รายงานการศึกษาทางเทคนิค/รายการทางโทรทัศน์/ทัศนศึกษา/การประชุมชี้แจงของหน่วยงาน/คำประกาศของราชการ
การปรึกษาหารือ (consult)	เพื่อได้ input/Feedback จากประชาชนอย่างกว้างขวาง	ประชาพิจารณ์/เวทีเสวนาประชาชน/การเยี่ยมชมโครงการเพื่อให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากประชาชน/การจัดหาวิทยากรกระบวนการ/การสนทนากลุ่มย่อย/ทำแบบสอบถาม/จัดทำแบบฟอร์มการแสดงความคิดเห็น/การสัมภาษณ์รายบุคคล/การสนทนากลุ่มย่อย/สายด่วนสายตรง/การแสดงความคิดเห็นผ่าน website
การเข้าไปเกี่ยวข้อง (involve)	เพื่อให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเต็มที่	การประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผน/การจัดหาวิทยากรกระบวนการ/การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/เวทีสาธารณะ
ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ (collaborate)	เพื่อสร้างฉันทานุมัติ	คณะที่ปรึกษา/เวทีผู้มีส่วนได้เสีย/ฟอรัมแผนภูมิภาค/การจัดทำแผนที่ความคิดและสร้างอนาคตร่วมกัน/การพบปะอย่างไม่เป็นทางการ/การประชุมระดมสมอง
เสริมอำนาจประชาชน (empower)	เพื่อสร้างเวทีให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ	การลงคะแนนเสียง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทที่ ๘

ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทที่ ๘

ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้การดำเนินโครงการของรัฐประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินโครงการของรัฐนั้นได้ตรงตามความต้องการของประชาชน และเป็นประโยชน์กับประชาชนในภาพรวมได้มากที่สุด โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของรัฐนั้น

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้มีความหมายเพียงการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับโครงการของรัฐในท้องถิ่นของตน โดยประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ระดับการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับหารือ ระดับเข้ามามีบทบาท ระดับสร้างความร่วมมือ และระดับเสริมอำนาจ ซึ่งถ้าประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ แล้วจะทำให้โครงการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนในการดำเนินโครงการของรัฐจะมีผลให้การดำเนินโครงการของรัฐต่าง ๆ นั้นเป็นไปด้วยความรวดเร็ว รวมทั้งลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐอีกด้วย

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ ๒ คือ ระดับหารือ ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญเกิดการสื่อสาร ๒ ทาง ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ทำให้หน่วยงานของรัฐกับประชาชนเกิดความเข้าใจตรงกัน ทำให้การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ภาคผนวก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"โครงการของรัฐ" หมายความว่า การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐอันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยวิธีการให้สัมปทานหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ ทั้งนี้ บรรดาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

"ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และให้หมายรวมถึงนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

ข้อ ๕ ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ ๗ ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๙ ด้วยก็ได้

หน่วยงานของรัฐที่ผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๙ ก่อนเริ่มดำเนินการ

ข้อ ๖ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอรัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร จะส่งหน่วยงานของรัฐให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเร็ว

ข้อ ๗ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชน อย่างน้อย ต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๒) สำคัญสำคัญของโครงการ

(๓) ผู้ดำเนินการ

(๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ

(๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ

(๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

(๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

(๘) ประมาณการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเอง ให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชนตามวรรคหนึ่งในระบบเครือข่ายสารสนเทศ ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๘ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปพร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนก็ได้

ข้อ ๙ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามข้อ ๘ อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดยวิธีดังต่อไปนี้

(ก) การสัมภาษณ์รายบุคคล

(ข) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือโทรสาร ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด

(ค) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐ ที่รับผิดชอบโครงการ

(ง) การสนทนากลุ่มย่อย

(๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้

(ก) การประชาพิจารณ์

(ข) การอภิปรายสาธารณะ

(ค) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

(ง) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

(จ) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

(๓) วิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๙ จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ ๘ หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีนั้นก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้วให้แจ้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๑๑ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๑๒ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ เมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐโครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนตามข้อ ๗ (๗) ถ้ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐนั้นและประกาศให้ประชาชนทราบ

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ

(๒) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบนี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและเผยแพร่แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้หน่วยงานของรัฐทราบ โดยจะจัดให้มีการสัมมนาหรือฝึกอบรมเป็นครั้งคราวด้วยก็ได้

(๒) ศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๓) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะเชิญผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาให้ข้อมูล ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะด้วยก็ได้

ข้อ ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

๒. กรณีตัวอย่างการดำเนินการตามระเบียบฉบับนี้*

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชน

การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับโครงการปรับปรุง และจัดทำรูปแบบรายละเอียดก่อสร้างโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ดังนี้

๑. วิธีการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมมี ๒ วิธี ดังนี้

๑.๑ การแสดงความคิดเห็นด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้ความคนละไม่เกิน ๑๐ นาที

๑.๒ การแสดงความคิดเห็นเป็นเอกสาร โดยเขียนลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้ให้

๒. บรรยายเพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โดยการนำเสนอบนจอภาพ ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ เหตุผลและความจำเป็นของโครงการ

จังหวัดมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและการเพิ่มขึ้นของประชากรชุมชน และอุตสาหกรรมทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียในแหล่งน้ำลำคลอง จึงมีความต้องการที่จะฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งน้ำลำคลองดังกล่าว

๒.๒ สารสำคัญของโครงการมีองค์ประกอบของโครงการ คือ ระบบระบายน้ำและท่อ รวบรวมน้ำเสีย โดยมีโรงบำบัดน้ำเสียแบบชีวภาพชนิดเติมอากาศระบบคลองวนเวียน

๒.๓ ผู้ดำเนินการ ได้แก่ จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการศึกษาปรับปรุงและจัดทำรูปแบบรายละเอียดก่อสร้าง จากนั้นแล้วจะมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบก่อสร้างและบริหารจัดการโครงการบำบัดน้ำเสียต่อไป

๒.๔ สถานที่ที่ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาล และพื้นที่ข้างเคียง

๒.๕ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างระบบระบายน้ำ ใช้เวลา ๒ ปี การก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียและโรงบำบัดน้ำเสีย ๓ ปี งบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๑,๒๙๐ ล้านบาท

๒.๖ ผลกระทบในระหว่างก่อสร้างที่มีต่อประชาชน ได้แก่ การจราจร การขุดดิน กองดิน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ผลของสภาพน้ำใต้ดินและฐานราก ผลของการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำใหม่ต่อการเกิดน้ำท่วมและผลเสียทางเศรษฐกิจ

๒.๗ มาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

- การจัดการทางด้านการจราจร
- การจัดการทางด้านกลิ่นเสียง และแมลงรบกวนมาตรการป้องกันแก้ไข

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอยู่ในสัญญาว่าจ้าง

๒.๘ ผลประโยชน์ของการก่อสร้างจะช่วยลดปริมาณความสกปรกในน้ำเสียจากชุมชน ลดปัญหาน้ำท่วมขัง ลดมลพิษและการสูดอากาศที่ดี มีผลดีต่อการพัฒนาใช้ที่ดิน ทำให้สภาพสังคมดีขึ้นและส่งเสริมด้านความงามตามธรรมชาติและการพักผ่อนหย่อนใจ

๒.๙ การประชาสัมพันธ์โครงการมีการประชุมนิเทศ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๘ การประชุมกลุ่มย่อย ๒ ครั้ง คือเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ รวมทั้งบริษัทที่ปรึกษาได้นำประชาชนที่ได้รับผลกระทบเยี่ยมชมโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ และโรงบำบัดน้ำเสียของเทศบาลอื่นที่ประสบความสำเร็จ

๒.๑๐ ดำเนินการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการประชุมแสดงความคิดเห็นด้วยวาจาเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นเป็นเอกสารโดยเขียนลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้ เจ้าหน้าที่จะรับเอกสารมาบันทึกและพิมพ์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ (ผ่านจอภาพ) แล้วอ่านให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบและมีตัวแทนเจ้าหน้าที่ของโครงการเป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

๒.๑๑ สรุปการชี้แจงประเด็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการตามความคิดเห็นของประชาชน

๒.๑๒ จังหวัดได้ทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ข้อ ๑๑ วรรคสองและข้อ ๑๒) ประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งต้องดำเนินการภายในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ โดยให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงาน สถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้น และประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อซักถาม เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑. โครงการใดที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เมื่อใด
๓. หน่วยงานของรัฐ หมายถึงหน่วยงานใด
๔. หน่วยงานอื่นใดของรัฐ หมายถึงหน่วยงานใด
๕. ผู้มีส่วนได้เสีย หมายความว่าอย่างไร
๖. ผลกระทบอย่างกว้างขวาง หมายความว่าอย่างไร
๗. ผลกระทบอย่างรุนแรง หมายความว่าอย่างไร
๘. ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หมายความว่าอย่างไร
๙. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังคงบังคับใช้หรือไม่
๑๐. โครงการของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกโครงการหรือไม่
๑๑. กรณีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ผู้ที่มีอำนาจสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็นคือใคร
๑๒. การเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลอะไรบ้าง
๑๓. วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนคืออะไร
๑๔. ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลที่ไหน
๑๕. การเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐจำเป็นต้องเผยแพร่ทุกโครงการหรือไม่
๑๖. วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีอะไรบ้าง
๑๗. หน่วยงานสามารถกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้หรือไม่
๑๘. การประกาศข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหน่วยงานของรัฐจะต้องประกาศข้อมูลอะไรบ้าง
๑๙. การประกาศข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ที่ใดบ้าง
๒๐. ภายหลังจากเมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสร็จสิ้นแล้วหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป

๒๑. การทำประชาคม ถือเป็นกรรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ หรือไม่ และมีความหมายว่าอย่างไร
๒๒. หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือขอคำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จะติดต่อได้ที่ไหน

แนวการตอบข้อซักถามสำหรับเจ้าหน้าที่

๑. โครงการใดที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ตอบ โครงการที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จะต้องครบองค์ประกอบ "โครงการของรัฐ" ตามระเบียบฯ ข้อ ๔ ดังนี้

๑. เป็นการดำเนินโครงการโดยหน่วยงานของรัฐ
๒. เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจหรือสังคม
๓. หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาตให้บุคคลอื่นทำ
๔. เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

หากครบองค์ประกอบทั้ง ๔ ข้อ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการ แล้วพิจารณาต่อไปว่า ๑. หากโครงการมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยเสมอ ๒. หากโครงการของรัฐมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยก็ได้

๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. หน่วยงานของรัฐ หมายถึงหน่วยงานใด

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๔ หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

๕. หน่วยงานอื่นใดของรัฐ หมายถึงหน่วยงานใด

ตอบ หน่วยงานอื่นใดของรัฐ ควรหมายความว่า หน่วยงานในฝ่ายบริหารราชการแผ่นดิน และไม่รวมถึงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๕. ผู้มีส่วนได้เสีย หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๔ ผู้มีส่วนได้เสีย หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

๖. ผลกระทบอย่างกว้างขวาง หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ผลกระทบอย่างกว้างขวาง ให้เป็นดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบโครงการ โดยอาจพิจารณาได้จาก

๖.๑ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการมีจำนวนพื้นที่มากกว่าพื้นที่ดำเนินโครงการ หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงมีการกระจายทั่วพื้นที่โครงการ

๖.๒ โครงการมีผลกระทบหลายด้านต่อเนื่องกัน

๗. ผลกระทบอย่างรุนแรง หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ผลกระทบอย่างรุนแรง ให้เป็นดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ โดยอาจพิจารณาได้จากโครงการเกิดผลกระทบทันที กว้างขวางและต่อเนื่อง รวมทั้งกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตปกติของประชาชนในพื้นที่

๘. ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ควรหมายถึง ตั้งแต่คิดริเริ่มที่จะจัดทำโครงการนั้น ๆ

๙. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังคงบังคับใช้อยู่หรือไม่

ตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑๐. โครงการของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกโครงการหรือไม่

ตอบ หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาจาก

๑๐.๑ หากโครงการมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยเสมอ

๑๐.๒ หากโครงการของรัฐมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยก็ได้

๑๑. กรณีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ผู้ที่มีอำนาจสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็นคือใคร

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๖ ผู้มีอำนาจสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็น คือ

๑๑.๑ รัฐมนตรี สำหรับโครงการของหน่วยงานสังกัดราชการส่วนกลาง

๑๑.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับโครงการของหน่วยงานสังกัดราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น

๑๑.๓ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับโครงการของกรุงเทพมหานคร

๑๒. การเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลอะไรบ้าง

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อ ๗ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ โดยมีรายละเอียดข้อมูล ดังนี้

๑๒.๑ เหตุผลความจำเป็น

๑๒.๒ สาระสำคัญของโครงการ

๑๒.๓ ผู้ดำเนินการ

๑๒.๔ สถานที่ที่จะดำเนินการ

๑๒.๕ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ

๑๒.๖ ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

๑๒.๗ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัย หรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงและประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกันแก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

๑๒.๘ ประมาณการค่าใช้จ่ายในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเอง ให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วย

๑๓. วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนคืออะไร

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๘ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชน

๑๓.๑ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และ

๑๓.๒ รวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมถึงลดทั้ง ความเดือดร้อน
หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน

๑๔. ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลที่ไหน

ตอบ ในการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐต้องประกาศที่

www.publicconsultation.opm.go.th และอาจเผยแพร่ช่องทางอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

๑๕. การเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐจำเป็นต้องเผยแพร่ทุกโครงการหรือไม่

ตอบ จำเป็นต้องเผยแพร่ข้อมูลทุกโครงการ

๑๖. วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีอะไรบ้าง

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๙ กำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชน มีดังนี้

๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

๑.๑ การสัมภาษณ์รายบุคคล

๑.๒ การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือโทรสาร
ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด

๑.๓ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูล และแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงาน
ของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ

๑.๔ การสนทนากลุ่มย่อย

๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

๒.๑ การประชาพิจารณ์

๒.๒ การอภิปรายสาธารณะ

๒.๓ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

๒.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

๒.๕ การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๓) วิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด ขณะนี้ ส.ป.น. ยังมีได้
กำหนดวิธีอื่น ๆ

๑๗. หน่วยงานสามารถกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้หรือไม่

ตอบ สามารถทำได้ โดยวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนอกเหนือจากที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดนั้นจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ ๘ และเมื่อดำเนินการแล้ว ให้แจ้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วย

๑๘. การประกาศข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐจะต้องประกาศข้อมูลอะไรบ้าง

ตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๑ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึง

๑๘.๑ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

๑๘.๒ ระยะเวลา

๑๘.๓ สถานที่

๑๘.๔ รายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้

๑๙. การประกาศข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ที่ใดบ้าง

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๑ ข้อมูลในการรับฟังความคิดเห็น หน่วยงานของรัฐต้องปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้น เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประกาศใน www.publicconsultation.opm.go.th ด้วย

๒๐. ภายหลังจากเมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสร็จสิ้นแล้ว หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป

ตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๒ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการ ดังนี้

๒๐.๑ หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๒๐.๒ ปิดประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ

๒๐.๓ ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ www.publicconsultation.opm.go.th

๒๑. การทำประชาคม ถือเป็นกรรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ หรือไม่ และมีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ การทำประชาคม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายความว่า ชุมชน กลุ่มชน ซึ่งอยู่ร่วมกันและมีการติดต่อสัมพันธ์กันการทำประชาคม ถือเป็นกรรสนทนากลุ่มย่อยหรือกรรประชุมปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังความคิดเห็น หรือกรรหาประชามติของชุมชน อย่างหนึ่ง หากเป็นกรรประชุมระดับตัวแทน กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย จึงถือเป็นกรรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

๒๒. หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือขอคำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยกรรรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จะติดต่อได้ที่ไหน

ตอบ ช่องทางการติดต่อ/ขอคำปรึกษาหารือ

๒๒.๑ ทาง www.publicconsultation.opm.go.th หรือ

E-mail : rubfung@1111.go.th

๒๒.๒ สายด่วนระเบียบรับฟังฯ ๐๘ ๙๕๒๑ ๕๗๐๐

๒๒.๓ ฝ่ายส่งเสริมกรรมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนกรรมีส่วนร่วมของประชาชน ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๒ โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๔

๔. กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	หมายเหตุ
๑	โครงการก่อสร้างระบบส่งน้ำทุ่งทะเลหลวง อ.เมือง จ.สุโขทัย	กรมทรัพยากรน้ำ	
๒	โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ลำพัน จ.สุโขทัย	กรมทรัพยากรน้ำ	
๓	โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือเชียงแสนแห่งที่ ๒ จ.เชียงราย	กรมการขนส่งทางน้ำ และพานิชยนาวี	
๔	โครงการก่อสร้างระบบส่งน้ำฝายน้ำล้นลำภาชี	กรมทรัพยากรน้ำ	
๕	โครงการก่อสร้างถนนงานซ่อมสร้างถนนลาดยางสาย ออย ๓๐๑๓ แยกทางหลวงหมายเลข ๓๔๗ - นครหลวง อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา	กรมทางหลวงชนบท	
๖	โครงการก่อสร้างท่อระบายน้ำพร้อมรางวี ชอยขางโรงฆ่าสัตว์เทศบาล (ชุมชนแก่งอรุณ)	เทศบาลตำบลแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ	
๗	โครงการก่อสร้างวางท่อส่งน้ำประปา หมู่บ้านเจริญชัย	เทศบาลเมืองท่าเรือ พระแท่น จังหวัดกาญจนบุรี	
๘	โครงการก่อสร้างถนน สาย นม. ๓๐๖๐ แยกทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ - บ้านซับพลู ตำบลวังหมี่ จังหวัดนครราชสีมา	สำนักงานทางหลวงชนบท จังหวัดนครราชสีมา	
๙	โครงการก่อสร้างถนนลูกรังสายสะพานมะค่าไก่อ - เตนมะขามป้อม - นาปู่ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองบัวดำ	องค์การบริหารส่วนตำบล ดลิ่งชัน จังหวัดสุโขทัย	
๑๐	โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ ๕	องค์การบริหารส่วนตำบล อุดมพร จังหวัดหนองคาย	
๑๑	โครงการสายส่งไฟฟ้า ๒๓๐ เควี ตัดตอนสายส่ง ๒๓๐ เควี ลำตะคอง - นครราชสีมา ๒ ไปยังสถานีไฟฟ้าอัยสิทธิ์	การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย	
๑๒	โครงการก่อสร้างถนนสายแยกทางหลวงหมายเลข ๔๐๔- ที่ว่าการอำเภอระโนด (ตอนที่ ๒) อ.ระโนด จ.สงขลา	กรมทางหลวงชนบท	
๑๓	โครงการก่อสร้างถนนสายทางบ้านแม่คำฝิ่งหมื่น - บ้านป่ากู่ อ.แม่จัน จ.เชียงราย	กรมทางหลวงชนบท	

๕. โครงการของรัฐที่ไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	หมายเหตุ
๑	โครงการติดตามและประเมินผลด้านนโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	
๒	โครงการการบริหารจัดการระบบนิเวศลุ่มน้ำท่าจีน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	
๓	โครงการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและพิธีสารคาร์ตาเฮนา ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	
๔	โครงการจัดระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมปศุสัตว์	
๕	โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมสุขภาพจิต	
๖	โครงการพัฒนาสุขภาพจิตครอบครัวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมสุขภาพจิต	
๗	โครงการดูแลรักษาผู้วัยจิตเวชเรื้อรังในเขตพื้นที่จังหวัดเลย ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมสุขภาพจิต	
๘	โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้มแข็งทางใจ สำหรับผู้ประสบภาวะวิกฤตสุขภาพจิตในเขตตรวจราชการ ๖, ๗ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมสุขภาพจิต	
๙	สอบราคาโครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถบรรทุก (ดีเซล) เทศบาลตำบลหนอง อ.เมือง จ.ระนอง ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลตำบลหนอง อ. เมือง จ.ระนอง	
๑๐	โครงการดูแลรักษาโลกของกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลทับสะแก ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลตำบลทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์	
๑๑	ลานวัฒนธรรมเพื่อเยาวชนและครอบครัว ไม่เข้าหลักเกณฑ์ฯ คือ เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี	

๖. โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๑ (ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕) ฉบับที่ ๒ (ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๕) และ ฉบับที่ ๓ (ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๙) ที่ได้กำหนดโครงการหรือกิจการที่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ จำนวน ๒๒ ประเภท ซึ่งเข้าข้อยกเว้นตามระเบียบ ข้อ ๑๔ (๑) ทำให้โครงการดังกล่าว ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นี้ ดังนี้

๑. เขื่อนกักเก็บน้ำหรืออ่างน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขึ้นไปหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๕ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป

๒. การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทานตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป

๓. สนามบินพาณิชย์ทุกขนาด

๔. โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ ๘๐ ห้องขึ้นไป

๕. ระบบทางพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการทางพิเศษ หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับทางพิเศษ หรือระบบขนส่งมวลชนที่ใช้รางทุกขนาด

๖. การทำเหมือง ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ทุกขนาด

๗. นิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยนิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมทุกขนาด

๘. ท่าเรือพาณิชย์ที่สามารถรับเรือขนาดตั้งแต่ ๕๐๐ ตันกรอสขึ้นไป

๙. โรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่มีกำลังผลิตกระแสไฟฟ้าตั้งแต่ ๑๐ เมกกะวัตต์ขึ้นไป

๑๐. การอุตสาหกรรม

(๑) อุตสาหกรรมเปโตรเคมีที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และ/หรือการแยกก๊าซธรรมชาติในกระบวนการผลิตตั้งแต่ ๑๐๐ ตันต่อวัน

(๒) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมทุกขนาด

(๓) อุตสาหกรรมแยกหรือแปรสภาพก๊าซธรรมชาติทุกขนาด

(๔) อุตสาหกรรมคลอ-แอลคาไลน์ (Chlor-alkaline industry) ที่ใช้โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCl) คลอรีน (Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรต์ (NaOCl) และปูนคลอรีน (Bleaching Powder) ที่มีกำลังผลิตสารดังกล่าวแต่ละชนิดหรือรวมกันตั้งแต่ ๑๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป

(๕) อุตสาหกรรมเหล็กและ/หรือเหล็กกล้าที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๑๐๐ ตัน ต่อวันขึ้นไป (กำลังผลิตให้คำนวณ โดยใช้กำลังผลิตของตัวเอง เช่น ตันต่อช.ม. คูณด้วย ๒๔ ช.ม.)

(๖) อุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ทุกขนาด

(๗) อุตสาหกรรมถลุงแร่หรือหลอมโลหะซึ่งมีใช้อุตสาหกรรมเหล็กหรือเหล็กกล้าที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๕๐ ตันต่อวันขึ้นไป

(๘) อุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๕๐ ตันต่อวันขึ้นไป

๑๑. โครงการทุกประเภทที่อยู่ในพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ กำหนดให้เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ บี ทุกขนาด

๑๒. การถมที่ดินในทะเลทุกขนาด

๑๓. อาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบหรือชายหาด หรือที่อยู่ใกล้หรือในอุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและอาคารที่มีขนาด

(๑) ความสูงตั้งแต่ ๒๓.๐๐ เมตรขึ้นไป หรือ

(๒) มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป

๑๔. อาคารอยู่อาศัยรวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ ๘๐ ห้องขึ้นไป

๑๕. การจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อประกอบการพาณิชย์ จำนวนที่ดินแปลงย่อยตั้งแต่ ๕๐๐ แปลงขึ้นไป หรือเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่

๑๖. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

(๑) กรณีตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาดซึ่ง เป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีเพียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ตั้งแต่ ๓๐ เตียงขึ้นไป

(๒) กรณีโครงการที่ไม่อยู่ในข้อ (๑) ที่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ตั้งแต่ ๖๐ เตียงขึ้นไป

๑๗. อุตสาหกรรมผลิตสารออกฤทธิ์ หรือสารที่ใช้ป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช หรือสัตว์ โดยกระบวนการทางเคมีทุกขนาด

๑๘. อุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมีโดยกระบวนการทางเคมีทุกขนาด

๑๙. ทางหลวงหรือถนนซึ่งมีความหมายตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ตัดผ่านพื้นที่ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมาย ว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(๒) พื้นที่อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

(๓) พื้นที่ลุ่มแม่น้ำชั้น ๒ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว

(๔) พื้นที่เขตป่าชายเลนที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ

(๕) พื้นที่ชายฝั่งทะเลในระยะ ๕๐ เมตร ห่างจากระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุดทุกขนาดที่เทียบเท่าหรือสูงกว่ามาตรฐานต่ำสุด ของทางหลวงชนบทขึ้นไปโดยรวมความถึงการก่อสร้างคันทางใหม่เพิ่มเติมจากคันทางที่มีอยู่

๒๐. โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวมเฉพาะสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

๒๑. อุตสาหกรรมประกอบกิจการ เกี่ยวกับน้ำตาล ดังต่อไปนี้

(๑) การทำน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ทุกขนาด

(๒) การทำกลูโคส เดกซ์โทรส ฟรักโทส หรือผลิตภัณฑ์อื่นที่คล้ายคลึงกันที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๒๐ ตันต่อวันขึ้นไป

๒๒. การพัฒนาปิโตรเลียม

(๑) การสำรวจและ/หรือผลิตปิโตรเลียมทุกขนาด

(๒) ระบบการขนส่งปิโตรเลียมและน้ำมันเชื้อเพลิงทางท่อทุกขนาด

ศูนย์บริการประชาชน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ช่องทางการร้องเรียน

สายด่วนของรัฐบาล โทร.๑๑๑๑ บริการ ๒๔ ชั่วโมง

www.1111.go.th

ตู้ ปณ. ๑๑๑๑ ปณ. ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๒

จุดบริการประชาชน ๑๑๑๑ ทำเนียบรัฐบาล

www.psc.opm.go.th

ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน

สายด่วนระเบียบรับฟังฯ : ๐๘ ๙๕๒๑ ๕๓๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๒

โทรสาร : ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๔

www.publicconsultation.opm.go.th

E-mail : rubfung@1111.go.th